

Vastaus valtuustoaloitteeseen 1/2022: Parenteesikeskuksen perustaminen Kirkkonummelle - vaihe 1, Kv

Kunnanvaltuusto 31.01.2022 § 8

Valtuutettu Kari Virtanen jätti kunnanvaltuuston kokouksessa 31.1.2022 seuraavan aloitteen:

”Kirkkonummen kunta sijaitsee erinomaisella paikalla, hyvien kulkuyhteyksien varrella aivan pääkaupunkiseudun kainalossa. Kunnassamme on upea luonto, joka on vetovoimatekijä luonnostaan. Meillä on muutamia kiintoisia matkailukohteita, joista Hvitträsk löytyy jopa Visit Finland sivustolta 20 kiinnostavimman matkailukohteen joukosta. Miten voisimme lisätä kunnan kiinnostavuutta matkailukohteena?

Kirkkonummella on yksi merkittävä lähihistoriallinen aihe, joka on matkailua ajatellen vielä lähes ammentamaton mahdollisuus: Porkkalan Parenteesi. Kuntamme kulttuuritoimi on tehnyt aiheen tiimoilta merkittävää tutkimusta, mm. laajan haastatteluaineiston, mutta tutkimustuloksia ei ole saatu tallennettua digitaaliseen muotoon. Aineisto ei hyödytä tutkijoita pölyttymällä arkistojen kätköissä. Meillä on toki Ragvaldsin museoalueella aihetta esittelevä näyttely, joka avoinna vain kesälauantaisin klo 11-15. Aiheen ympärillä toimii myös Porkkalan parenteesi ry, joka on noin 50 matkailuyrittäjän verkosto, tarjoten parenteesiin liittyviä matkailupalveluita.

Kiinnostus sotahistoriaan on maailmalla noussut viime vuosina merkittävästi. Monista kipeistäkin historiallisista vaiheista ja aikakausista on tehty museoita jälkipolville tutustuttavaksi (mm. DDR-museo Berliinissä, keskitysleirimuseot Saksassa, vankilamuseo ja KGB:n vankisellit Tallinnassa). Näissä kohteissa käy suuri määrä vierailijoita vuosittain, ja tuollaista vetonaulaa pitäisi tavoitella myös Kirkkonummelle. Parenteesikeskus kokoaa nykyistä laaja-alaisemmin parenteesiaikaan liittyvän esineistön, tutkimusaineiston ja näyttelyt yhteen paikkaan, ja tarjoaa mahdollisuuden tämän historiallisen aiheen laajemmalle markkinoinnille nähtävyytenä. Me allekirjoittaneet ehdotamme Parenteesikeskuksen perustamisesta Kirkkonummelle. Vaiheessa yksi toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

- 1) Inventoidaan nykyinen tutkimusaineisto, ja varmistetaan tutkimusaineiston saattaminen tutkijoille käytettävään digitaaliseen muotoon.
- 2) Muodostetaan kuva keskuksen palvelukokonaisuudesta kohteineen ja lisäpalveluineen (Porkkalan parenteesi ry ja muut toimijat myös Inkoo-Siuntio -alueilla).
- 3) Selvitetään parenteesikeskuksen mahdolliset sijoittamiskohteet.
- 4) Selvitetään keskuksen toiminnan toteuttaminen yhteistyössä Siuntion ja Inkoon kanssa, jotka olivat myös osana parenteesialuetta, ja joissa sijaitsee aiheeseen liittyvää toimintaa ja kohteita maastossa.
- 5) Arvioidaan keskuksen perustamiskustannukset.

6) Tehdään ehdotus jatkotoimenpiteiden toteuttamisesta.

Kirkkonummi kaipaa lisää vetovoimatekijöitä matkailijoiden houkuttelemiseksi kuntaan. Matkailu lisää paikallisten yrittäjien ansaintamahdollisuuksia, lisää työllisyyttä, ja saattaa houkutella kuntaan jopa uusia asukkaitakin. Parenteesikeskuksen perustaminen pitää nähdä osana Kirkkonummen matkailupalveluiden ja kunnan myönteisen julkisuuskuvan kehittämistä.

Kari Virtanen”

Aloitteen allekirjoittivat Kari Virtasen lisäksi seuraavat valtuutetut: Urho Blom, Markus Myllyniemi, Johanna Fleming, Antti Karkola, Marko Kari, Jani Ekman, Liisa Kosonen, Elina Kärkimaa, Maarit Orko, Krista Petäjäjärvi, Ronja Karkinen, Sanni Jäppinen, Jussi Määttä ja Anneli Granström.

Päätös Kunnanvaltuusto toimittaa aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 21.11.2022 § 394
131/14.02.01/2022

Valmistelija kuntakehityspäällikkö Susanna Hyvärinen, kulttuuritoimenjohtaja Maaret Eloranta ja kulttuurisihteeri Antti Airaksinen,
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi

Aloitteessa on esitetty matkailu-, museo- ja tutkimustoimintaan liittyvä hankeidea, jossa uusi Parenteesikeskus kokoaisi nykyistä laaja-alaisemmin parenteesiaikaan liittyvän esineistön, tutkimusaineiston ja näyttelyt yhteen paikkaan, ja tarjoaisi mahdollisuuden tämän historiallisen aiheen laajemmalle markkinoinnille nähtävyytenä. Aloitteen allekirjoittaneet ehdottavat parenteesikeskuksen perustamista Kirkkonummelle.

Aloitteessa esitetään käynnistettäväksi vaihe 1, joka sisältää useita toimenpiteitä.

Vaihe 1 on toteutettava ennen kuin voidaan tehdä suunnitelma ja päätökset varsinaisen Parenteesikeskuksen perustamisesta ja toimintamallista.

Vastauksessa valtuustoaloitteeseen arvioidaan lyhyesti hankkeen merkitystä sekä vaiheen 1 eri alakohtien sisältökenttää sekä vaadittavia toimenpiteitä ja resurssointia.

Hankkeen merkitys

A. Lähihistoriaan liittyvän tiedon tallentaminen ja tutkimus sekä linkittäminen laajempiin asiayhteyksiin

Porkkalan vuokrakausi 1944-1956 tarjoaa paikallisella tasolla esimerkin kylmän sodan aikaisen sotilastukikohdan vaikutuksesta alueen ihmisten elämään, sosiaalisiin ja taloudellisiin rakenteisiin ja ympäristöön. Tämän alueen dokumentointi ja tutkiminen yhteistyössä valtakunnallisten ja kansainvälisten tahojen kanssa antaa vertailupohjaa ja merkittävää tietoa sodan mikro- ja makrotason vaikutuksista lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Vuokrakausi vaikutti suuresti koko alueen kehityksen suuntiin myös alueen palautuksen jälkeen, kun sekä väestö, maanomistusolot, elinkeinorakenne muuttui poikkeuksellisesta syystä.

B. Parenteesikeskuksen matkailullinen merkitys paikallisesti ja valtakunnallisesti

Visit Finland: merkittävimmät matkailun kohderyhmät

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on määritellyt (TEM toimialaraportit 2021:1) Suomen matkailun kohderyhmät. Matkailumarkkinointi edellyttää matkailijoiden segmentointia, jotta toimenpiteitä voidaan kohdistaa tehokkaasti valituille sopivimmille kohderyhmille tuntemuksen ja ymmärryksen lisääntyessä voidaan myös kehittää tarjontaa paremmin matkailijoiden tarpeita vastaavaksi. Segmentointia voidaan tehdä eri tekijöiden, kuten kansallisuuden tai demografisten tekijöiden (ikä, sukupuoli jne.), perusteella.

Matkailutoimialalla on yleistä jakaa matkailijat ryhmiin, joilla on samanlaiset matkustamiseen liittyvät motiivit, tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Visit Finland on määritellyt kohderyhmätutkimuksen perustella kuusi Suomen kannalta merkittävää asiakassegmenttiä: luonnon ihmeiden metsästäjät, aktiiviset seikkailijat, luontonautiskelijat, aitouden etsijät, ”suomalainen luksus” ja citybreikkaajat. Segmentoinnin tarkoituksena on palvella konkreettisia myyntiin tähtäviä markkinointitoimenpiteitä ja auttaa suomalaista matkailuelinkeinoa vastaamaan paremmin kansainväliseen kysyntään.

Matkailun kansainvälisistä megatrendeistä ja nykytilasta

Visit Finlandin kansainvälisen verkoston ja ennakointitiimin 22.12.2021 julkaisemassa raportissa Kansainvälisen matkailun tulevaisuuden trendit esitetään kolme megatrendiä matkailualalla, jotka vaikuttavat olennaisesti matkailualan kehitykseen, ja jotka kannattaa ottaa huomioon matkailutuotteita kehitettäessä ja markkinoidessa 2020-luvulla. Raportin Top 3 tulevaisuuden megatrendiä, joita hyödyntämällä voi lisätä kansainvälistä matkailukysyntää Suomeen ovat: 1. Digitalisaatio & teknologia 2. Kestävä matkailu 3. Luonto- ja outdoors-matkailu. Tämänhetkisten ennusteiden mukaan matkailu Euroopasta elpyy koronaa edeltävälle tasolle aiemmin kuin Aasian kaukokohteista, joita sitovat tiukemmat rajoitukset.

Kansainväliset matkailijat hakevat yksilöllisesti räätälöityjä digipalveluita. Matkailupalveluilta odotetaan yhä enemmän yksilöllisyyttä, räätälöityvyyttä, automaatiota ja älykkyyttä.

Matkailijat arvostavat matkailupalveluiden tuottajien vastuullisuutta ja ympäristötietoutta, reittioptimointia ja digipalveluita. Vierailijat arvostavat aitoja kohtaamisia ja toivovat pääsevänsä nauttimaan luonto- ja

kulttuuriympäristöstä niiden aidoimmassa muodossaan, samoin kuin paikalliset asukkaat.

Luonto ja ulkoilu on se, mitä kansainväliset matkailijat useimmiten Suomesta tietävät ja mihin liittyviä elämyksiä he odottavat kokevansa Suomeen matkustaessaan. Villi luonto ja lumiset talvet käyvät yhä harvinaisemmiksi maapallolla ja tulevat siten myös arvostetummiksi. Kansainväliset vierailijat etsivät matkoillaan merkityksellistä ja vaikuttavaa vuorovaikutusta paikallisten ihmisten ja luontoympäristön kanssa. Matkustaminen on tärkeä osa itsensä toteuttamista ja oppimista. Pandemian jälkeisessä maailmassa matkailussa terveyttä ja hyvinvointia arvostetaan aiempaa enemmän.

Suomessa oli TEM:n mukaan vuonna 2019 yhteensä noin 29 000 matkailualan yrittäjää ja yritysten liikevaihto oli yli 21,0 miljardia euroa. Matkailualan vienti on kaksinkertaistunut Suomessa 2000-luvulla. Visit Finlandin mukaan matkailu on Suomessa edelleen kasvava palveluvientiala ja merkittävä työllistäjä. Matkailu on kokoaan suurempi toimiala: 1 matkailueuro tuo 61 senttiä muille toimialoille. Uudellamaalla BKT:sta 3,0 % vuonna 2019 tuli matkailusta, vrt. koko maa 2,7 %, Lappi 7,7 % ja Ahvenmaa 20,8 %. Suomen matkailuvienti 5,3 miljardia euroa (5,4 % vientituloista) on yhtä suuri kuin Suomen kaikki korkean teknologian vienti yhteensä. Matkailu on toiseksi suurin palveluviennin ala (17,0 % palveluiden vientituloista) televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalveluiden jälkeen.

Visit Finland toteutti 15. - 31.3.2022 kyselyn Kestävän matkailun (Sustainable Travel Finland, STF) -ohjelmassa mukana oleville matkailuyrityksille geopoliittisen tilanteen vaikutuksista. Vastauksia saatiin 170. Keskeisimpinä todettiin, että korona vaikuttaa yhä, mutta tilanne selvästi elpymässä. Epävarmuus matkailualalla on lisääntynyt (varauksien vahvistamista viivytetään, tiedustelut lisääntyneet). Turvallisuustilanne arveluttaa matkailijoita, vielä ei ole selkeitä viitteitä, että turvallisuustilanne vaikuttaisi matkustushalukkuuteen. Suomen sijainti mietityttää kansainvälisiä matkailijoita. Peruutuksia verrattain vähän (peruutukset tulevat pääosin läntisestä Euroopasta, USA:sta ja eteläisestä Euroopasta). Kotimaan tilauskanta on kertynyt normaaliin tahtiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön syksyn 2022 matkailun pk-matkailutoimialabarometrin mukaan lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet selkeästi kevään 2022 tilanteesta. Matkailun yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoista palveluita myönteisemmät. Matkailualalla myynti ja markkinointi on selkeästi yleisin kehittämistarve. Matkailussa toimialalla kehittämistä jarruttaa työvoiman saatavuusongelmat. Seuraavina alalla mainitaan yleinen suhdannetilanne ja kustannustaso. Noin viidesosalla koko maan pk-yrityksistä sekä matkailun yrityksillä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla.

Parenteesikeskuksen paikallinen ja valtakunnallinen merkitys sekä yhteistyömahdollisuudet

Parenteesikeskus voisi luontevasti tuomia yhteistyössä Suomen muiden sotahistoriallisten museoiden, tutkimuskeskusten ja kohteiden kanssa ja lisätä tämän toimintakentän kokonaisnäkyvyyttä hyvän sijaintinsa takia. Pääkaupunkiseudun läheisyys mahdollistaisi roolin valtakunnallisessa

viestinnässä ja Parenteesikeskus voisi toimia matkailijavirtojen ohjaamisessa myös muiden saman toimintakentän kohteisiin eri puolille Suomea.

Sodan ja rauhan tiedekeskus Muisti avattiin Mikkelissä 4.6.2021, kävijöitä 30.8.2022 mennessä lähes 50 000. Vertailukohtana olevan Euran esihistoriallisen opastuskeskuksen (Naurava lohikäärme) kävijämäärä on noin 3 000 kävijää/ vuosi.

Myös yhteiseen tuotekehittelyyn on mahdollisuuksia varsinkin digitaalisten sisältöjen ja palveluiden kentällä. Matkailijan kannalta se lisää palveluiden selkeyttä ja löydettävyyttä.

Arvio vaiheen 1 osien sisältökentistä ja niiden vaatimista toimenpiteistä.

1. Inventoidaan nykyinen tutkimusaineisto, ja varmistetaan tutkimusaineiston saattaminen tutkijoille käytettävään digitaaliseen muotoon.

1.a Nykytilanne

- Kirkkonummen kunnan kulttuuritoimen resursseilla ei ole ollut mahdollista tehdä varsinaista tutkimusta Porkkalan vuokrakauteen liittyen
- Vuokrakauteen liittyvää aineistoa ja tietoa on pyritty tallentamaan ottamalla vastaan esine- ja aineistolahjoituksia ja valokuvia sekä tekemällä haastatteluita.
- Kirkkonummen kunnan kulttuuritoimen hallussa olevaa aineistoa inventoidaan parhaillaan ja osa on digitoitu.
- Muiden tahojen arkistoissa on huomattavat määrät vuokrakauteen liittyvää aineistoa, josta osa on jo digitaalisesti saatavilla, esim. FINNA, SA-kuva, YLE-arkisto, muut museot Suomessa.

1.b Toimenpiteet

- Kirkkonummen kunnan hallussa olevan aineiston saattaminen tutkijoille käytettävään digitaaliseen muotoon edellyttää kunnan ict-järjestelmien kanssa yhteensopivaa järjestelmähankintaa, jonka avulla tietosisällöt voidaan kytkeä avoimen rajapinnan kautta kansalliskirjaston ylläpitämän Finna.fi-järjestelmän piiriin. Finna perustuu avoimeen lähdekoodiin, mikä mahdollistaa monipuolisen kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön. Palvelua rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Palveluun liittyminen edellyttää sopimuksen, mutta Finnaan liittyminen on maksutonta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arkistoille, kirjastoille ja museoille.
<https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/palvelut/finna>

- Kirkkonummen kulttuuritoimella ja kunnan muissa yksiköissä olevien, vuokrakautteen liittyvien aineistojen digitointi, metatietojen ja julkaisu-oikeuksien ym. selvittäminen edellyttää määräraikaista henkilöresurssia.

Kohdan 1 toimenpiteet olisi syytä toteuttaa pikaisesti riippumatta aloitteen muiden osien etenemisestä ja siitä, päätetäänkö käynnistää varsinainen Parenteesikeskuksen perustamishanke. Toimenpide palvelee kuitenkin myös kokonaishanketta.

2. Muodostetaan kuva keskuksen palvelukokonaisuudesta kohteineen ja lisäpalveluineen (Porkkalan parenteesi ry ja muut toimijat myös Inkoo-Siuntio -alueilla).

2.a Nykytilanne

Paikallistaso

- 1994 koottiin talkoovoimin ja kirkkonummelaisten esinelahjoitusten turvin Ragvaldsin museoalueelle Eliasvillaniin Porkkalan vuokrakautta esittelevä. Näyttely oli ensimmäinen Porkkalan vuokrakautteen keskittynyt museonäyttely ja se on jäänyt pysyväksi näyttelyksi. Toimitiloissa ei ole asianmukaisia varasto- ja säilytystiloja aineistoille eikä lisää esineistöä voida ottaa vastaan kuin erittäin rajatusti. Henkilöresurssien niukkuuden takia näyttely on avoinna ainoastaan kesälauantaisin, muulloin sopimuksen mukaan.

- 1990-luvun puolivälissä käynnistettiin EU-tuella Porkkalan Parenteesi-hanke, jonka pohjalta on syntynyt Porkkalan Parenteesi ry hoitamaan alueen matkailutoimijoiden yhteistyötä ja markkinointia sekä tutkijoiden Pekka Silvast ja Jari Leskinen tutkimus Neuvostoliiton aikaisista arkistoaineistoista Venäjällä (tutkijoiden julkaisu ”Suljettu aika, Porkkala Neuvostoliiton sotilaallisena tukikohtana vuosina 1944-1956”).

- Degerbyn kyläyhdistys avasi Degerby Igor museon kesällä 1997, museo toimii edelleen aktiivisesti.

- Porkkalan Parenteesi ry yhteistyötahoineen on julkaissut useita teemaan liittyviä kirjoja, joissa on ainutlaatuista tutkimusaineistoa. Alueelle on perustettu myös tähän alueeseen ja teemaan erikoistunut matkatoimisto Porkkala Travel.

- Paikallisista toimijoista on muodostunut pitkään toiminut verkosto, jonka piirissä on paljon vuokrakautteen liittyvää, tallentamatonta tietoa.

- 1991 Sotamuseo julkaisi inventoinnin Porkkalan vuokrakautteen liittyen. Se perustui pääosin suomalaisiin tiedustelulähteisiin, ei kattaviin maastotutkimuksiin. Se kuvaa tukikohdan järjestelmää, mutta ei kata kuin pienen osan maastokohteista.

- Porkkalan vuokrakauden jäljellä olevia maastokohteita ei ole systemaattisesti inventoitu eikä tutkittu arkeologisesti.

- Suunnistusseura Lynx on kartoittanut Porkkalan vuokrakauden maastokohteita ja havaittujen kohteiden sijainnit näkyvät GoogleMaps-järjestelmässä.

- Syksyllä 2022 käynnistyi Kirkkonummen kansalaisopistossa arkeologi Jan Fastin vetämänä Kylmän sodan arkeologian kurssi, jossa kohteena on Porkkalan vuokrakauden arkeologinen inventointi.

Valtakunnallinen taso

Sotahistoriaan liittyvä museo- ja tutkimustoiminta

- Sotamuseo tallentaa ja tutkii Suomen sotahistoriaa, ylläpitäjänä toimii Suomen valtio.

- Mikkelissä toimii kansallinen humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekeskus Muisti, joka keskittyy sotaan ilmiönä – mitä sota tekee ihmisille ja yhteiskunnalle. Tiedekeskus Muistilla on laaja yhteistyöpinta eri museoihin, tutkimuslaitoksiin ja kansalaistoimintaan.

- eri puolilla Suomea toimii paljon Suomen sotahistoriaan liittyviä, eri kokoisia museoita, joiden ylläpitäjinä on kuntia, säätiöitä ja yhdistyksiä.

Historian eri aikakausiin keskittyvät museo- ja opastuskeskukset

- Eurassa toimii tiettyyn esihistorian vaiheeseen keskittyvä Euran kunnan ylläpitämä Naurava lohikäärme (<https://www.eura.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuri/elavan-esihistorian-aura/esihistorian-opastuskeskus/>), joka on Suomen ensimmäinen esihistorian opastuskeskus. Opastuskeskus on rakennettu noin 20 vuotta sitten EU:n EAKR-rahoituksella (huom. kriteerit muuttuneet, nyk. esim. EU Leader -rahoitus). Vuosittain vaihtuvat näyttelyt esittelevät Euran esihistoriaa ja erityisesti viikinkiaikaa (800–1050 jKr.). Opastuskeskus toimii vanhaan rakennukseen remontoituissa tiloissa. Opastuskeskuksella on myös paikallista ja kasvatuksellista merkitystä (koululaisryhmien vierailut). Opastuskeskuksen yhteydessä toimii suosittu paikallisten käsityöläisten tuotteiden myymälä, joka tuo opastuskeskukselle asiakkaita. Opastuskeskuksessa tehdään yhteistyötä paikallisen opasjärjestön kanssa ja opasjärjestöltä voi ostaa opastettuja kierroksia. Opastuskeskuksessa pääpainona esihistoria-ajan tuominen tähän päivään ja aineettoman kulttuuriperinnön esille tuomisessa sekä tutkimuksessa (2 museoalan ammattilaista kunnassa). Pääsymaksutuloja kertyy 4/ 2 euroa/ kävijä ja lisäksi myymälätuotteista. Opastuskeskus on avoinna osan viikkoa ja avoinnapitokustannukset ovat noin 20 000 euroa ja vuosittain vaihtuva näyttely noin 30 000 euroa vuodessa. Euran opastuskeskusta voidaan myös käyttää vertailukohtana paikallisen löytöalueen ja tiettyä ajanjaksoa esittelevän laajemman aihekokonaisuuden tutkimuksesta ja esittelystä. Lisäksi Eurassa avataan keväällä 2023 Ruukinpuiston vierailukeskus (www.ruukinpuisto.fi), joka on toimintaperiaatteiltaan pitkälti opastuskeskuksen kaltainen.

- Kierikki-keskus Oulun Yli-lissä esittelee laajasti Suomen kivikautta. Tällä arkeologisella esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskuksella on modernit näyttely- ja tutkimustilat sekä rekonstruoitu kivikautinen kylä toiminnallisine

ohjelmiseen. Keskus tekee tutkimusyhteistyötä myös kansainvälisten tahojen kanssa.

2.b Toimenpiteet

- Kuva Parenteesikeskuksen palvelukokonaisuudesta kohteineen ja lisäpalveluineen tulee muodostaa yhteistyössä mahdollisten alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyökumppanien sekä asiantuntijoiden kanssa.

- Toimenpiteitä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että Porkkalan vuokrakauteen liittyvä esineistö on pääosin erittäin huonokuntoista ja vaikeasti säilytettävää. Alueella on paljon entisiä sotilaallisia maastokohteita, jotka ovat osittain vaarallisia. Asiakirja- ja kuva-aineistot eri ajoilta ovat monien eri tahojen omistuksessa. Paikalliset alkuperäismiljööt, kuten Ragvaldsin Eliasvillan ja Degerby Igor antavat aitoa näkökulmaa vuokrakauteen.

- Määritellään Parenteesikeskuksen missio ja visio.

- Parenteesikeskus on humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekeskus

- Parenteesikeskus keskittyy kylmän sodan vaikutuksiin ilmiönä, näkökulmana kylmän sodan sosiaali- ja kulttuurihistoria sekä kokemushistoria

– Mitä paikallisia vaikutuksia Porkkalan vuokrakaudella oli alueen ihmisille ja yhteiskunnalle?

- Miten Porkkalan vuokrakausi linkittyy laajempaan yhteyksiin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla?

- Toiminnan keskiössä uutta tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntävät näyttelyt ja verkkopalvelut sekä alueellinen opastus- ja matkailuneuvonta.

- Laaditaan palvelukokonaisuus yhteensopivaksi paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Palvelukokonaisuuteen mahdollisesti sisällytettävät ydintoiminnot

Aineistojen digitointi, digitaalinen säilytys ja jakelu

Parenteesikeskukseen ei koota esineistöä säilytettäväksi, vaan ne ohjataan digitaalisen tallennuksen ja arvioinnin jälkeen edelleen sopiviin museokohteisiin. vrt. Muistin Memoriaali-hanke

Paikallisten alkuperäiskohteiden ja aineiston tutkimustuki ja tiedotus ja opastus (Eliasvillan, Degerby Igor, muut alkuperäiskohteet).

Valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Tutkimus- ja julkaisu-toiminta

Verkkopalvelut

Digitaalinen ja fyysinen näyttelytuotanto uusilla tekniikoilla (3D, 360, ym)

Pysyvät ja vaihtuvat näyttelyt osittain eri tahoilta lainattavilla aineistoilla

Tilaisuudet ja tapahtumat yhteistyössä eri tahojen kanssa

Alueellinen ja valtakunnallinen opastus- ja neuvontapalvelu sekä markkinointi

Lipunmyynti ja info

Palvelukokonaisuuden lisäpalvelut

Kahvio

Myymäälä, julkaisut, lähituotanto

Auditorio- ja kokouspalvelut

3. Selvitetään parenteesikeskuksen mahdolliset sijoittamiskohteet

3.a Nykytilanne

Kirkkonummen kunnan omistuksessa on Ragvaldsin museoalue 1,5 km päässä Kirkkonummen keskustasta. Museoalue on kaavamerkinällä YM/s, Museorakennusten korttelialue. Korttelialueelle saa sijoittaa museotoimintaa ja kesäteatteritoimintaa palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Ragvalds on hyvien liikenneyhteyksien varrella ja se on kokonaisuudessaan aito Porkkalan vuokrakauteen liittyvä kohde.

Ragvaldsin alueella on useita kylmillään olevia talousrakennuksia, vuokrakauden jälkeen rakennettuja, joiden yhteyteen voisi olla mahdollista toteuttaa monia toimintoja käyttämällä moderneja rakennustekniikoilta ja uutta teknologiaa.

Eri puolilla Kirkkonummea ja muualla entisen vuokra-alueen piirissä on jäljellä vuokrakaudelta peräisin olevia rakennuksia.

3.b Toimenpiteet

Hankkeen valmistelun yhteydessä selvitetään toteuttamismahdollisuudet Ragvaldsin museoalueelle ja muihin potentiaalisiksi havaittuihin kohteisiin vertailemalla kohteiden saavutettavuutta, kustannusvaikutuksia ja muita olennaisia ominaisuuksia.

Otetaan huomioon liikenneyhteydet, kaavoitus, hankintainvestointi, rakennusinvestoinnit, tekniset toimintamahdollisuudet, yleisöystävällisyys ja historiallinen yhteys.

4. Selvitetään keskuksen toiminnan toteuttaminen yhteistyössä Siuntion ja Inkoon kanssa, jotka olivat myös osana parenteesialuetta, ja joissa sijaitsee aiheeseen liittyvää toimintaa ja kohteita maastossa.

4. a Nykytilanne

Kokoelmia ja näyttelyitä ylläpitävät Kirkkonummen kunta, kulttuuripalvelut, Ragvaldsin museoalue sekä Degerbyn kyläyhdistys, Degerby Igor -museo.

Alueen kansalaisopistoissa on käynnistynyt myös vuokrakauteen liittyvien sotahistorian arkeologisten kurssien sarja.

Museovirasto ja aluevastuumuseo vastaavat alueen rakennussuojeluun ja muinaisjäänöksiin liittyvistä kysymyksistä.

4.b Toimenpiteet

Parenteesikeskuksen toteuttaminen edellyttää kuntatasoa laajempaa rahoituspohjaa ja yhteistyötä. On selvitettävä mahdollisuus erillisen toimijan, yhtiön tms. perustamista riittävän laajan rahoituspohjan saamiseksi ja yhteistyötahojen sitouttamiseksi.

Potentiaalisia yhteistyötahoja ja rahoittajia tulee selvittää jo hankkeen alkuvaiheissa.

5. Arvioidaan keskuksen perustamiskustannukset.

Toimenpiteet

Parenteesikeskuksen perustamiskustannusten arviointi voidaan tehdä vasta kun on hyväksytty alustavasti tavoitekuva keskuksen palvelukokonaisuudesta kohteineen ja lisäpalveluineen.

Perustamis- ja toimintakustannusten rahoitusta arvioidessa voidaan ottaa ideointitasolla vertailukohtaksi 2000-luvulla käynnistettyjä opastuskeskus ja tiedekeskushankkeita esim. Sodan ja rauhan keskus Muisti.

6. Tehdään ehdotus jatkotoimenpiteiden toteuttamisesta.

Ehdotus jatkotoimenpiteistä vaatii, että resursoidaan kohtien 2-5 selvitystyön tekeminen. Ostopalveluna osa selvitystyöstä voi olla mahdollista hankkia jo toteutettujen, vastaavien hankkeiden asiantuntijoilta konsulttityönä.

Yhteenveto

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan yhteenvetona, että

- Parenteesikeskus, joka kokoaisi mahdollisimman laajasti Porkkalan vuokrakautteen liittyvän tiedon ja tutkimuksen nykyistä laaja-alaisemmin yhteen paikkaan tarjoaisi mahdollisuuden tämän historiallisen aiheen laajemmalle markkinoinnille matkailullisena nähtävyytenä.
- Parenteesikeskuksessa pääpainona olisi parenteesiajan kulttuuriperinnön ja vaikutuksen tutkimuksessa ja yhtymäkohdissa jatkuvasti muuttuvaan maailmantilanteeseen.
- aloitteessa ehdotetun vaiheen 1 toteuttaminen edellyttää ostopalveluresursseja kohtien 2-5 selvityksen tekemiseen sekä luetteloinnin ja digitoinnin henkilöresurssia kohtaan 1 ja järjestelmähankintaa kohtaan 1.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Aarnio Tarmo
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa yllä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen 1/2022 ja ehdottaa kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuunkäsiteltynä.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti ehdotuksen mukaisesti.